

DE VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING EN VLAAMS MINISTER VAN
BINNENLANDS BESTUUR, INBURGERING, WONEN, GELIJKE KANSSEN EN
ARMOEDEBESTRIJDING

CONCEPTNOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

**Betreft: integratie van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn
en de gemeentebesturen: organieke uitwerking**

Naar een sterk geïntegreerd lokaal sociaal beleid

Inhoud

INLEIDING.....	1
I. DOELSTELLINGEN EN VOORWAARDEN.....	2
II. ORGANIEKE UITWERKING VAN DE INTEGRATIE TUSSEN OCMW EN GEMEENTE...	3
2.1. POLITIEK-BESTUURLIJKE INTEGRATIE.....	4
2.2. AMBTELIJKE INTEGRATIE.....	4
2.3. PLANNING EN RAPPORTERING.....	6
2.4. VERZELFSTANDIGING EN SAMENWERKING.....	6
III. BESLISSING VAN DE VLAAMSE REGERING	6

INLEIDING

Op 16 januari 2015 hechtte de Vlaamse regering haar goedkeuring aan een conceptnota betreffende de 'integratie van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn in de gemeentebesturen: inhoudelijke en proces-gerelateerde krijtlijnen'. In deze conceptnota worden de doelstellingen en randvoorwaarden geformuleerd waaraan een integratie van

de OCMW's en de gemeentebesturen dient te voldoen. Tevens bevat de conceptnota de inhoudelijke krijtlijnen van het organisatiemodel en de procedurele krijtlijnen voor de opmaak van de (juridische) teksten.

Opdat de lokale besturen zich zo goed mogelijk kunnen voorbereiden om vanaf 1 januari 2019 volgens het nieuwe organisatieconcept te werken, gaf de conceptnota aan dat het de voorkeur verdient dat de lokale besturen snel en voor het einde van 2017 de nieuwe organieke regelgeving zouden kennen. Opdat het Vlaams Parlement tijdig over het organieke kader zou kunnen stemmen, was het nodig dat de federale overheid voor juli 2015 het engagement zou opnemen om de nodige aanpassingen te doen aan de federale regelgeving, en deze federale regelgeving voor juli 2016 effectief zou zijn aangepast.

Een essentieel element van de wijziging aan de federale regelgeving bestaat erin om organiek mogelijk te maken dat bepaalde taken die vandaag nog aan de OCMW's zijn toegewezen, door de gemeenten worden opgenomen. Dit betekent op organiek vlak dat op het lokale niveau niet langer twee besturen (gemeente én OCMW) met rechtspersoonlijkheid zouden functioneren, maar er nog slechts één bestuur met rechtspersoonlijkheid zou zijn.

Op dit ogenblik moeten we vaststellen dat, enerzijds, de federale regelgeving nog lang niet is aangepast en anderzijds dat de Vlaamse regering zich in september principieel zou moeten kunnen uitspreken om nog tijdig een duidelijk organiek kader aan de lokale besturen aan te kunnen bieden. Het uitblijven van de federale wetswijziging betekent dat we op het lokale niveau – alvast in de nabije toekomst – nog steeds met twee aparte rechtspersonen zullen worden geconfronteerd. Daarom wordt in deze conceptnota een aanpak uiteengezet om het organieke kader voor de integratie tussen OCMW en gemeente uit te werken, vertrekkende van de op dit ogenblik bestaande federale regelgeving (dus zonder o.m. een wijziging aan de OCMW-wet).

Deze conceptnota houdt vast aan de doelstellingen (o.a. het kunnen voeren van een geïntegreerd lokaal sociaal beleid) en randvoorwaarden (o.a. waarborgen voor het respect voor de persoonlijke levenssfeer, scheiding tussen actor- en regierol) zoals ze werden geformuleerd in de conceptnota van januari 2015. Het ontbreken aan de nodige federale wetswijzigingen betekent evenwel dat de integratie tussen OCMW en gemeente op een andere manier juridisch en organiek vorm zal krijgen. Deze conceptnota omschrijft dus de manier waarop we het organieke kader zullen uitwerken om de doelstellingen en randvoorwaarden van de integratie tussen OCMW en gemeente te kunnen realiseren, waarbij we rekening zullen houden met de juridische realiteit van twee afzonderlijke rechtspersonen.

I. DOELSTELLINGEN EN VOORWAARDEN

De conceptnota van januari 2015 bevatte een aantal doelstellingen en randvoorwaarden die onverkort geldig blijven.

Wat de doelstellingen betreft, gaf de Vlaamse regering aan dat ze met de integratie van OCMW en gemeente beoogt om:

1. Een maximaal geïntegreerd sociaal beleid te realiseren, uitgaande van een geïntegreerde lokale sociale beleidsplanning binnen de gemeentelijke meerjarenplanning volgens de principes van de BBC;
2. De gemeenteraad te versterken, door de verkozen gemeenteraad te laten instaan voor de belangrijke keuzes van het lokale beleid, ook het sociale beleid;
3. Efficiëntiewinsten te realiseren door het laten samengaan van OCMW- en gemeentelijke administraties;
4. Een grotere klantgerichtheid en laagdrempeligheid te realiseren om de (sociale) dienstverlening toegankelijker te maken.

De Vlaamse regering gaf in de conceptnota van januari 2015 ook een aantal belangrijke randvoorwaarden en principes mee. Naast de noodzakelijke wijzigingen aan de federale regelgeving en de bescherming van de bepalingen in de 'pacificatie-regelgeving', bevat die conceptnota nog enkele andere randvoorwaarden en principes, zoals:

- Het verzekerd zijn door de gemeente van de uitvoering van de federale basistaken, zijnde het verzekeren van het recht op maatschappelijke dienstverlening en maatschappelijke integratie;
- De bepalingen in het regeerakkoord dat lokale besturen moeten streven naar een scheiding tussen hun actorrol en hun regierol;
- Het behoud van de noodzakelijke waarborgen voor het respect voor de persoonlijke levenssfeer bij de verzekering van het recht op maatschappelijke dienstverlening (RMD) en het recht op maatschappelijke integratie (RMI);
- Een neutrale dossierbehandeling zoals die in de huidige bijstandscomités bij toekenning van maatschappelijke dienstverlening en individuele steun;
- De mogelijkheid tot opnemen van niet-gemeenteraadsleden en externe experts in de organen die over de RMD- en RMI-dossiers beslissen;
- De vraag naar een uitdrukkelijke motivatie wanneer er bij beslissingen over individuele steundossiers wordt afgeweken van het advies van de sociale dienst.

Ook bij en na de integratie van de OCMW's en de gemeentebesturen ambiëren we een sterk integraal en inclusief lokaal sociaal beleid. In dit kader maakt de Vlaamse regering werk van een decreet lokaal sociaal beleid dat minstens de volgende elementen omvat: lokale sociale beleidsplanning, geïntegreerd breed en herkenbaar onthaal, regie van de lokale sociale hulp- en dienstverlening en de vermaatschappelijking van de zorg op de lokale schaal.

II. ORGANIEKE UITWERKING VAN DE INTEGRATIE TUSSEN OCMW EN GEMEENTE

Om tot een zo maximaal mogelijke integratie van OCMW en gemeente kunnen komen, rekening houdend met de doelstellingen en randvoorwaarden geformuleerd in de conceptnota van januari 2015 én het gegeven dat er op het lokale niveau twee rechtspersonen zullen zijn, geven we in deze conceptnota de organieke lijnen:

- Op politiek vlak
- Op ambtelijk vlak
- Op het vlak van de planning en rapportering
- Op het vlak van verzelfstandiging en samenwerking

2.1. POLITIEK-BESTUURLIJKE INTEGRATIE

In een context waarin we met twee rechtspersonen zullen moeten werken, zal de doelstelling van een eengemaakt, geïntegreerd, lokaal sociaal beleid organiek worden gerealiseerd door een eenduidige politieke aansturing van beide rechtspersonen¹.

De samenstelling van de OCMW-raad zal identiek zijn aan de samenstelling van de gemeenteraad. Dit betekent in de praktijk dat de gemeenteraadsleden door hun verkiezing als gemeenteraadslid, van rechtswege ook verkozen zijn als raadsleden van het OCMW. In de praktijk zullen beide raadszittingen, waaraan weliswaar dezelfde personen zullen deelnemen, na elkaar plaatsvinden, echter zonder dat hiervoor een bijkomend presentiegeld kan worden toegekend (cfr. De bepalingen die vandaag voor de AGB's gelden in art. 236 §2 bis in het geval de gemeenteraad samenvalt met de raad van bestuur van het AGB). De gemeenteraadsleden kiezen uit hun midden een voorzitter van de gemeenteraad. Deze persoon maakt geen deel uit van het college van burgemeester en schepenen. Deze persoon is door zijn verkiezing als voorzitter van de gemeenteraad, eveneens verkozen als voorzitter van de OCMW-raad (hetgeen geen uitvoerende functie is).

Het college van burgemeester en schepenen zal identiek zijn aan het vast bureau van het OCMW. De gemeenteraadsleden dragen een burgemeester voor en kiezen uit hun midden de schepenen. Het aldus samengestelde college van burgemeester en schepenen vormt eveneens het vast bureau van het OCMW. De burgemeester zit het college voor. De leden van het vast bureau duiden een voorzitter aan uit de raadsleden. Indien deze voorzitter geen burgemeester of schepen is, wordt hij toegevoegd aan het college.

De OCMW-raad duidt de leden van het bijzonder comité voor de sociale dienst aan. Dit bijzonder comité wordt voorgezeten door de voorzitter van het vast bureau. Aan dit bijzonder comité wordt de bevoegdheid toegewezen om te beslissen over de individuele dossiers inzake maatschappelijke dienstverlening en maatschappelijke integratie. Bij de verdere concretisering van dit orgaan wordt erover gewaakt dat het beslissingsproces van het comité neutraal en met respect voor het privé-leven van de hulpaanvrager verloopt. De mogelijkheid blijft bestaan om ook niet-gemeenteraadsleden en externe experts aan te duiden.

2.2. AMBTELIJKE INTEGRATIE

¹ De organieke regeling voor een eenduidige politieke aansturing geldt voor alle Vlaamse gemeenten, met uitzondering van Voeren en de randgemeenten.

Naast de politieke integratie, waarbij de gemeenteraadsleden ook de OCMW-raadsleden zijn en de voorzitter van de gemeenteraad ook de voorzitter is van de OCMW-raad (waardoor het lokaal beleid de facto in één hand wordt verenigd), leidt dit feitelijk tot een eengemaakte ambtelijke organisatie.

De conceptuele lijnen die naar voor geschoven worden om tot die ambtelijke integratie² te komen zijn de volgende:

- de gemeente en het OCMW hebben één gemeenschappelijke secretaris, de algemeen directeur genoemd en één gemeenschappelijke financieel beheerder, de financieel directeur genoemd;
- de gemeente en het OCMW hebben één gezamenlijk organogram en één gezamenlijk managementteam;
- de rechtspositieregeling van het gemeentepersoneel blijft van toepassing op het personeel van het OCMW dat een betrekking bekleedt die ook bestaat bij de gemeente (de zogenaamde '*gemeenschappelijke betrekkingen*'). De OCMW-raad stelt de rechtspositieregeling vast voor het voltallig personeel van de bijzondere diensten. Wat de betrekkingen betreft die specifiek zijn voor het OCMW wordt zo mogelijk eveneens de rechtspositieregeling van het gemeentepersoneel van toepassing.
- De lokale besturen hebben de mogelijkheid om het personeel over te dragen van de OCMW's naar de gemeente om de juridische ambtelijke eenheid te maximaliseren zonder afbreuk te doen aan de sociale dienst.

Met de functie van de gemeenschappelijke algemeen directeur wordt het huidige pakket taken en bevoegdheden van de secretaris van de gemeente en van het OCMW in één hand verenigd. Mutatis mutandis geldt dat ook voor de gemeenschappelijke financieel directeur. Hiermee wordt een eenduidige ambtelijke aansturing en verantwoordelijkheid gerealiseerd.

De algemeen directeur, die het hoofd is van al het personeel van de gemeente en het OCMW en verantwoordelijk voor de werking van de gemeente- en OCMW-diensten, kan bevoegd gemaakt worden voor de aanstelling, de tucht en het ontslag van het personeel. Dit vergemakkelijkt de ambtelijke samenwerking tussen gemeente en OCMW en sluit meteen ook discussies uit over welk gemeente- of OCMW-orgaan bevoegd is voor welk personeelslid.

De gemeenteraad stelt de algemeen directeur en financieel directeur aan. De aanstelling van deze directeurs gebeurt uiterlijk op 1 januari 2020. Zo mogelijk wordt besturen de mogelijkheid geboden sneller een gemeenschappelijke algemeen en of financieel directeur aan te stellen (op vrijwillige basis).

Een overgangsregeling regelt de aanstelling van de eerste directeurs (die uiterlijk op 1 januari 2020 in functie treden), met een voorrangsregeling ten voordele van de huidige

² De organieke regeling voor de ambtelijke integratie aansturing geldt voor alle Vlaamse gemeenten, met inbegrip van Voeren en de randgemeenten.

zittende secretarissen respectievelijk zittende financieel beheerders³. De secretaris en financieel beheerder die geen directeur wordt, krijgt een waarborgregeling (behoud rechten, passende functie).

2.3. PLANNING EN RAPPORTERING

De gemeenteraad stelt de beleidsrapporten (meerjarenplan, aanpassingen ervan en de jaarrekening) vast. De beleidsrapporten van het OCMW maken integraal deel uit van de beleidsrapporten van de gemeente en de vaststelling van een beleidsrapport door de gemeenteraad wordt van rechtswege beschouwd als vaststelling van dat beleidsrapport door de raad voor maatschappelijk welzijn. Op die manier kan een geïntegreerd lokaal sociaal beleid maximaal worden gerealiseerd: hoewel beide rechtspersonen blijven bestaan, hebben ze samen één doelstellingenboom, waarbij de doelstellingen van het OCMW en die van de gemeente onlosmakelijk vervlochten kunnen zijn.

Voor het aangaan en het uitvoeren van verbintenissen moet wel een onderscheid gemaakt worden tussen de beide rechtspersonen. Daarom tonen de beleidsrapporten de kredieten voor respectievelijk de gemeente en het OCMW. Doordat de kredieten evenwel op een hoog niveau worden vastgesteld, komt dit onderscheid enkel tot uiting in een onderdeel onderaan het financiële doelstellingenplan en de doelstellingenrekening.

2.4. VERZELFSTANDIGING EN SAMENWERKING

Gezien de gemeente en het OCMW als afzonderlijke rechtspersonen verder blijven bestaan, zullen de vandaag bestaande mogelijkheden tot verzelfstandiging en samenwerking waarover de gemeente en het OCMW beschikken, geïncorporeerd worden in het decreet lokaal bestuur.

III. BESLISSING VAN DE VLAAMSE REGERING

De Vlaamse regering:

- stemt in met de conceptnota en de erin opgenomen organieke uitwerking voor de integratie van het OCMW en de gemeentebesturen;
- belast de Vlaamse minister bevoegd voor binnenlands bestuur met de verdere uitwerking van het decreet Lokaal Bestuur dat de integratie van het OCMW en de gemeentebesturen tot voorwerp heeft volgens deze krijtlijnen.

³ Cfr. Regeling zoals opgenomen in het door de Vlaamse regering goedgekeurde fusiedecreet.

Deze conceptnota houdt geen financieel of budgettair engagement in vanwege het Vlaams Gewest of de Vlaamse Gemeenschap.

Liesbeth HOMANS

De viceminister-president van de Vlaamse regering en Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding